Concept begroting 2024

Stichting Goois Natuurreservaat

Koester ons groene thuis

Goois Natuurreservaat

Het Goois Natuurreservaat wordt gesteund
door de Nationale Postcode Loterij

COLOFON

Uitgave:

Stichting Goois Natuurreservaat

Nieuwe Meentweg 2

1217 DZ Hilversum

Postbus 1001
1200 BA Hilversum
www.gnr.nl
kvk nummer: 41223080

RSIN/fiscaal nummer: 001939270

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Uitgangspunten voor de begroting 2024

   2.1 Inhoudelijke uitgangen

   2.2 Financiële uitgangspunten

3. Begroting 2024

   3.1 Begroting 2024 op basis van inhoudelijke programma's

   3.2 Begroting 2024 op basis van staat van baten en lasten

4. Risicoparagraaf 2024

5. Ontwikkeling participantenbijdragen

6. BTW compensatie

Bijlage 1: Projectenprogramma GNR 2023-2026

1. Inleiding

De voorliggende conceptbegroting is als volgt opgebouwd.

Eerst is er aandacht voor de uitgangspunten voor de begroting 2024. Er zijn zowel inhoudelijk als financiële uitgangspunten.

Na de uitgangspunten volgt de begroting zelf, in hoofdstuk 3. Deze kent als het ware, twee gezichten. Eén via de inhoud op basis van de inhoudelijke programma's (paragraaf 3.1) . En daarnaast de begroting op basis van de staat van baten en lasten, een meer financiële insteek (paragraaf 3.2).

Bij de begroting hoort een risicoparagraaf die is opgenomen in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 5 biedt inzicht op de meerjaren-ontwikkeling van de participantenbijdrage.

In hoofdstuk 6 wordt een beeld gegeven van het financieel beheer in de vorm van een recapitulatie van de programma's, de geprognotiseerde balans, het weerstandvermogen en informatie over de BTW-compensatie.

2. Uitgangspunten voor de begroting 2024

2.1 Inhoudelijke uitgangspunten voor 2024

Er zijn binnen GNR diverse beleidsdocumenten die richtinggevend zijn voor het handelen van de stichting. De belangrijkste zijn de beheervisie 2020 en het Beleidsplan 2020-2023. In 2023 wordt een nieuw beleidsplan voor de periode 2024-2027 opgesteld.

Enkele belangrijke inhoudelijke speerpunten zijn:

1. **Natuurverbindingen.**
   Het Gooi kent de hoogste dichtheid van natuurverbindingen in Nederland. Dat is ook noodzakelijk, want in de loop der tijd zijn de natuurgebieden in het Gooi sterk versnipperd . Naast de grootste natuurbrug van Europa, in de Zanderij Crailoo, is de Groene Schakel nagenoeg gereed. Deze verbindt voor de fauna het Gooi met de Utrechtse Heuvelrug. Bij de reeds aangelegde natuurbruggen Hoorneboeg en Laarderhoogt gaat het GNR in het belang van de fauna de aanliggende natuurgebieden de komende jaren geleidelijk en kleinschalig herinrichten. Provincie Noord-Holland werkt gestaag door aan de planvorming voor de aanleg van de laatste grote natuurverbinding, de Westerheidebrug over de N525, die de Westerheide en de Zuiderheide met elkaar zal verbinden. GNR is hierbij nauw betrokken. Daarnaast zet het GNR zich de komende jaren in om meer kleinere faunaverbindingen, zoals dassentunnels en amfibieëngoten, in de lokale wegen te realiseren of te optimaliseren.

2. **Bosbeheer**
   Het grootste deel (ongeveer 940 ha) van de totaal 1.666 hectare bos in het gebied van het Goois Natuurreservaat is vitaal, natuurlijk bos in goede conditie, maar voor een deel zijn de bossen nog oude productiebossen met slechts enkele soorten. Deze bossen gaan wij geleidelijk omvormen tot gevarieerd en soortenrijk bos met oorspronkelijke boomsoorten. Dat worden bossen die robuust zijn en tegen een stootje kunnen om de klimaatverandering met hetere, droge periodes en vaker voorkomende en heftigere regenbuien te doorstaan. Met de komst van die veerkrachtiger boom- en struiksoorten wordt het bos ook interessant voor meer dieren, schimmels, planten en insecten.

3. **Biodiversiteit-soortenrijkdom**
   GNR heeft de afgelopen jaren een nieuw en uniek Beheerregistratiesysteem gebouwd. Vandaar uit zijn meerjaren beheerplannen voor het behoud en bescherming van de natuur gemaakt. Deze plannen hebben de goedkeuring van de provincie gekregen; daarmee is de SNL subsidie voor natuurbeheer voor de komend jaren veiliggesteld. In lijn met onze beheervisie en de beheerplannen is aandacht voor biodiversiteit een hoofdthema. In ons beheer wordt actief gewerkt aan versterking van natuurlijkheid en biodiversiteit en het

bevorderen van variatie, kleinschaligheid, structuur en diversiteit. De verscheidenheid en overgangen van natuurtype geeft een verhoogde soortenrijkdom. Daarnaast zijn we ons bewust van invloeden van buitenaf, zoals stikstofdepositie, klimaatverandering, droogte en beschikbaarheid van water van goede kwaliteit. Waar mogelijk wordt hier in ons beheer op ingespeeld. Belangrijk hierbij is de monitoring van de biodiversiteit en bijbehorende natuurontwikkeling. In de komende jaren wordt nog gerichter gemonitord zodat we nóg gerichter maatregelen kunnen nemen om de soortenrijkdom in het Goois Natuurreservaat te behouden en verder te verbeteren. Hierbij houden we rekening met de impact van klimaatverandering en de milieukwaliteit die onder druk staat.

4. Recreatie; in balans met de natuur

In de statuten van Stichting Goois Natuurreservaat staat als doel:
De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.'
Recreatie en natuurbehoud horen dus al sinds 1932 bij het Goois Natuurreservaat. Door de groeiende bevolking en vergrote interesse van mensen voor buiten recreëren is er een gestage trend van een toenemend aantal bezoekers in het Goois Natuurreservaat. Harde cijfers zijn hier niet van, maar het correspondeert met bevindingen in de gehele provincie en uit eigen beleving en waarneming van vooral de boswachters. Deze toenemende drukte in de natuur kent ook een keerzijde, namelijk een grote druk op de prachtige en kwetsbare natuur. De komende jaren zal het GNR stevig inzetten op de balans tussen natuurbescherming en recreatie. De recreatiemonitor die in 2023 wordt opgezet, biedt informatie waarmee bij het recreatiebeleid rekening kan worden gehouden. Denk hierbij aan het verbeteren van de recreatieve voorzieningen, sluippaadjes afsluiten en een verkenning starten naar maatregelen om kwetsbare soorten en gebieden nog beter te beschermen. Het doel is hierbij om zo goed mogelijk de balans tussen natuur en recreatie te vinden. Dit is een continue proces en vraagt steeds om afstemming, om verschillende recreatie/bezoekers stromen te geleiden en om de impact van de bezoekers op de natuur zo laag mogelijk te houden, terwijl men nog steeds welkom blijft om van die natuur te genieten.

5. Profilering en fondsenwerving

De komende jaren zal het GNR blijven inzetten op het vergroten van de naamsbekendheid, donateurs- en fondsenwerving, en de bereidheid om GNR als hoeder van de Gooise natuur langdurig te steunen. Ook als het gaat om fondsenwerving staat het behoud en de bescherming van de Gooise natuur ‘ten eeuwigen dage’ als onderliggende ‘drive’ voorop. Als lokale organisatie willen we dit zoveel mogelijk samen met de regio Gooi doen: inwoners, bedrijven en instellingen, vermogensfondsen. Samen koesteren we ‘ons groene thuis’. En is het de uitdaging om de liefde die mensen voelen voor de natuur bij hen om de hoek, te verzilveren in financiële steun. Onderzoeken die zijn uitgevoerd naar naamsbekendheid, bekendheid met het werk van GNR en geefmotieven laten zien dat het vertrouwen in onze organisatie is gegroeid, net als de zichtbaarheid van de organisatie en het aantal donateurs en volgers op sociale media. Een belangrijke basis voor draagvlak en steun die is uitgewerkt in een communicatie- en fondsenwervingsstrategie voor de komende jaren.

6. Projecten

Het Goois Natuurreservaat kan de komende jaren weer een aantal projecten realiseren of opstarten dankzij de beschikbare middelen beschikbaar gesteld via de Stichting Steun Goois Natuurreservaat van onder andere de Nationale Postcode Loterij, de Provincie Noord Holland, Prins Bernhardfonds en particuliere giften.
De Nationale Postcode Loterij is al sinds 1997 een belangrijke partner van het Goois Natuurreservaat. De giften van de Postcode Loterij gebruiken wij voor projecten die een meerwaarde opleveren voor de natuur en haar bezoekers, zoals het in stand houden van de schaapskudden met hun herders, de aankoop van natuurterreinen, de aanleg van natuurverbindingen en de inrichting en het herstel van natuurterreinen en recreatievoorzieningen. Daarnaast maken de giften van de Postcode Loterij het mogelijk om onze vrijwilligers- en educatieactiviteiten en de informatievoorziening (zoals infoborden, website, brochures) op peil te houden.
De realisatie van de projecten vindt plaats onder regie van het Projectbureau via integraal projectmanagement. Omgevingsmanagement speelt daarin een belangrijke rol. De projectleiders zetten voor de voorbereiding en uitvoering van de projecten deels eigen mensen in, een ander deel wordt

uitbesteed aan marktpartijen. Ook participeren wij in projecten van derden die op grondgebied van GNR worden uitgevoerd, zoals de voorbereiding en realisatie van de natuurverbinding tussen de Wester- en Zuiderheide over de N525 in Laren.

Voor de komende jaren zijn verschillende projecten in uitvoering, zoals de nieuwbouw van het groepsverblijf 't Laer, de vernieuwing van diverse parkeer- en dagrecreatieterreinen en de vernieuwing van de terreinbebording. Ook werken wij langjarig aan het optimaliseren van de natuurverbindingen Hoorneboeg en Laarderhoogt en aan het realiseren van de maatregelen uit het provinciale Programma Natuur.

7. Toekomstbestendige organisatie

GNR heeft aandacht voor de balans tussen werkdruk en werkplezier, de organisatie richt zich op heldere organisatieprocessen waarbij flexibiliteit en planmatig werken in evenwicht zijn. Waar mogelijk worden bedrijfsvoeringsprocessen verder doorontwikkeld en gedigitaliseerd. Het strategisch personeelsplan is vastgesteld en in uitvoering. We gaan nog meer inzetten op duurzaamheid. Daarvoor heeft het Goois Natuurreservaat de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (SDG's) omarmd die waar mogelijk wordt toegepast in onze werkwijze en bedrijfsvoering. In het kader van de duurzaamheidsopgave en de werkruimte die nodig is voor de werkorganisatie zal de komende jaren onderzocht worden wat er nodig is voor een toekomstbestendige huisvesting van GNR.

2.2 Financiële uitgangspunten voor 2024

We streven naar een stabiele ontwikkeling in de meerjarenbegroting, echter als gevolg van de oorlog in Oost-Europa zijn met name de loon- en prijsontwikkeling aan stevige fluctuaties onderhevig. Hetgeen ook de nodige gevolgen heeft voor het financieel perspectief van het GNR.

In de begrotingen wordt geen nieuw beleid opgenomen, wel wordt het projectenprogramma periodiek geactualiseerd. Voor nieuwe projecten zoekt het GNR eerst financiële dekking voordat gestart gaat worden.

Loon- en prijsontwikkeling.
Op het personeel van de stichting is de CAO voor de provincies van toepassing. In 2022 is voor de periode 1/1/2022 tot en met 31/12/2023 een nieuwe CAO afgesloten. In deze CAO is voor de jaren 2022 en 2023 een structurele salarisverhoging afgesproken, daardoor nemen de lasten ten opzichte van 1/1/2022 toe met ruim 9,2%. In de respectievelijke begrotingen voor die jaren was een loonstijging opgenomen van 1,3 en 1,9%, gecumuleerd ruim 3,2% in totaal. Voor de loon- en prijsstijging in de begroting wordt rekening gehouden met de percentages, zoals in de laatst gepubliceerde Macro Economische Verkenningen voor de betreffende jaren (publicatie kerngegevens collectieve sector), zoals die ook zijn opgenomen in de Septembercirculaire voor de uitkeringen uit het gemeentefonds.

De Septembercirculaire 2022 wordt gebruikt voor de percentages voor de begroting 2024 (zie hierna). Echter, hierin zijn ook de geactualiseerde percentages voor de jaren 2022 en 2023 opgenomen. Die zijn bijgesteld naar respectievelijk 4,8% en 2,8% voor de jaren 2022 en 2023. In de destijds vastgestelde begrotingen is derhalve ruim 4,4% te weinig looncompensatie opgenomen.

Het financiële effect van de te lage compensatie is in 2023 éénmalig gedekt door aanwending van de Algemene Egalisatie reserve (ruim € 100.000). De structurele doorwerking naar 2024 voor de participantenbijdrage wordt beperkt tot € 78.060, mede als gevolg van hogere eigen inkomsten van het GNR.

In diezelfde circulaire wordt voor 2024 de loonmutatie geraamd op 3,9% (prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers) en de prijsmutatie op 2,4% stijging (prijs netto materiële overheidsconsumptie). Voor alleen 2024 houdt dit een stijging in van de loongevoelige component in de participantenbijdrage van bijna € 96.000 en een prijsgevoelige component van ruim € 26.000. Een stijging voor 2024 van in totaal € 122.000.

De totaal berekende participantenbijdrage 2024 komt daarmee op € 3.519.350 ten opzichte van 2023 een stijging met € 200.270 oftewel 6%.
De eigen inkomsten van het GNR zijn ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 toegenomen met ruim 11,1%. Het aandeel participantenbijdrage in de totale inkomsten (exclusief projecten) van het GNR bedraagt daarmee 66,3% in 2024 (2023 was dit 68,3%). In 2019 lag dit percentage nog op 70,7%.

3. Begroting 2024

In paragraaf 3.1 is de begroting weergegeven op basis van de inhoud; door middel van een indeling naar programma's. Het betreft de programma's

- Natuur en recreatie
- Projecten
- Communicatie, draagvlak, educatie, voorlichting en vrijwilligers
- Belangenbehartiging, beleid en participanten.

Dit biedt goed zicht op de vele facetten van de inhoud van ons werk.

In paragraaf 3.2 is dezelfde begroting in een andere opzet weergegeven namelijk door middel van de staat van baten en lasten. Dit biedt snel overzicht en inzicht in de financiële situatie van GNR.

3.1 Begroting 2024 op basis van de inhoudelijke programma's

Hieronder vindt u de programma-indeling zoals die de afgelopen jaren is gehanteerd.

3.1.1 Natuurbeheer en recreatie

Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer

De stichting komt in aanmerking voor provinciale natuurbeheersubsidie in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). Er zijn twee beschikkingen. De belangrijkste is de beschikking van de provincie Noord-Holland die betrekking heeft op nagenoeg alle natuurgebieden. Voor het laatste beschikkingsjaar 2022 werd een bijdrage ontvangen van € 785.000. Daarnaast is er een beperkte beschikking voor terreinen die in Utrecht liggen; de looptijd is vier jaar, van 2018-2022.
Vanaf 2023 gaat een nieuwe beschikkingsperiode voor de gebieden in Noord-Holland in, die loopt van 2023-2028. Voor deze begroting is er van uitgegaan dat de bedragen voor deze periode op minimaal hetzelfde niveau liggen. Tevens wordt voor 2024 met een toename rekening gehouden als gevolg van het aanmelden van (nieuw verworven) percelen die in de vorige beschikkingsperiode nog niet meegenomen waren. Op dit moment (1^{e} kwartaal 2023) is nog geen beschikking ontvangen voor de periode 2023-2028. Wanneer de definitieve beschikking is ontvangen, zullen de eventueel dan bekende financiële gevolgen bij begrotingswijziging verwerkt worden.

Beheerplannen
Voor het beheer van de natuurterreinen is een beheerplan noodzakelijk. In 2020 is een nieuwe beheervisie vastgesteld; in lijn daarmee is het beheerplan 2020-2032 opgesteld . Het beheerplan wordt vervolgens uitgewerkt tot (jaarlijkse) activiteitenplanningen voor het dagelijks beheer van de verschillende terreinen. In de jaarlijkse activiteiten worden de reguliere activiteiten opgenomen maar ook specifieke activiteiten die moeten leiden tot verdere natuurontwikkeling of terreinverbeteringen. Hierbij horen naast natuur- ook de cultuurhistorische en recreatieve doelen. Daarbij staat voorop dat we de voor het Gooi kenmerkende natuur-, cultuurhistorische- en landschapswaarden op een zorgvuldige en deskundige manier beheren. Waar mogelijk verhogen we de biodiversiteit en duurzaamheid van onze natuurgebieden door gebieden met elkaar te verbinden.
Activiteiten worden vastgelegd in het Beheer Registratie Systeem (BRS). Hierdoor is het ook mogelijk om jaarlijkse activiteiten monitoring uit te voeren. Deze wordt ook vastgelegd in BRS en gebruikt voor de rapportage voor de SNL. Daarnaast wordt een plan van aanpak voor gerichte soortenmonitoring opgezet; bijzondere soorten monitoring is al opgenomen in het BRS. Hiermee kunnen de resultaten van de monitoring betrokken worden bij de jaarlijkse beheerplannen.
De in 2022 goedgekeurde projecten van Programma Natuur (maatregelen in verband met de hoge stikstofbelasting in onze natuurgebieden) waarvoor subsidie is toegekend, zijn in 2024 in de uitvoeringsfase.

Natuurbeheer
Het beheer van de bossen, heidevelden, graslanden, akkers (engen) e.d. vindt plaats volgens de uitgangspunten zoals vastgesteld in onze beheervisie en -plannen en sluit aan bij de voorwaarden van de subsidiebeschikking SNL. Dit betekent, een beheer gericht op instandhouding van het natuurtype en (zo mogelijk verhoging van) de natuurkwaliteit. Zoals gezegd, dit beheer wordt gepland, vastgelegd en gemonitord met behulp van het nieuwe BRS dat sinds 2021 operationeel is.
In de afgelopen jaren is een deel van het materieel voor het onderhoud van het terreinbeheer vervangen. Onder andere zijn een nieuwe tractor (2019) en kraanmachine (2020) aangeschaft, een houtklem, hydraulische schuiven en een elektrische shovel in 2022. Hierdoor kan bijvoorbeeld het maaibeheer, poelenbeheer en snoei- en kapwerkzaamheden van bomen efficiënter en in eigen beheer uitgevoerd worden. Dit heeft binnen het natuurbeheer geleid tot het minder uitbesteden van werk en daarmee tot efficiencybesparingen. Hier tegen over staat wel dat op termijn het materieel eerder aan vervanging toe is.

Recreatie
De natuurterreinen van de stichting zijn grotendeels voor het publiek opengesteld. Vele honderdduizenden bezoekers wandelen, fietsen, rijden paard, laten de hond uit en sporten in het Goois Natuurreservaat. Ook zijn er vele wandeltochten en sportevenementen. Er zijn toegankelijkheidsbepalingen van kracht om de recreatie in goede banen te leiden. Het recreatiebeheer richt zich op instandhouding van de recreatieve mogelijkheden waarbij de negatieve impact op de natuur wordt geminimaliseerd.

Binnen het fietspadennetwerk dat overgenomen is van de Rijwielpadenvereniging liggen ook een aantal fietspaden in de provincie Utrecht (in Baarn 15,2 km en in Soest 3,4 km). De contracten met betrekking tot het beheer en onderhoud van deze paden liepen respectievelijk per 1 januari 2023 en 1 januari 2022 af. In onderling goed overleg is in 2021 aan beide gemeenten kenbaar gemaakt dat het GNR de contracten niet zal verlengen en dat het beheer en onderhoud terug wordt overgedragen. Vanaf de begroting 2023 zijn de ramingen voor uitgaven en inkomsten hiervoor niet meer opgenomen en is het beheer ook daadwerkelijk beëindigd.

Veiligheid
Veiligheid voor mens en dier is een belangrijk speerpunt in ons beheer. Wij zetten in op het in stand houden van duidelijke en veilige routestructuren. Als er onveilige situaties in onze terreinen worden gesignaleerd, ondernemen wij actie. De inrichting en het beheer van de schaapskooi en begrazingsbeheer gebeurt met aandacht voor dierenwelzijn en veiligheid naar mensen (werknemers en bezoekers), bijvoorbeeld maatregelen tegen zoonose.

Grondverwerving en -verkrijging
In potentie zijn alle terreinen in het Gooi met natuurschoon (met waarden van natuur, landschap of cultuurhistorie) voor de stichting aankoopwaardig. Op basis van het Handelingskader Grondverwerving 2021 wordt steeds per terrein afgewogen of verwerving wenselijk en mogelijk is. Verwerving vindt bij voorkeur plaats tegen een symbolische koopsom en veelal op basis van getaxeerde waarde gefinancierd door middel van giften of bijdragen van fondsen.
Het GNR heeft niet alleen gronden, maar ook opstallen/gebouwen. Er is in 2022 een visie op dit vastgoedbeheer ontwikkeld met daarbij een vastgoedbeheerplan die in 2023 gaat doorwerken in het beheer, de exploitatie en de jaarlijkse begroting vanaf 2024.

Financiën

Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	begroting 2024		
	REK 2022	B2023 G	B2024
Totale lasten regulier	€ 2.481.438	€ 2.662.410	€ 2.725.240
Totale baten regulier	€ 1.313.661	€ 1.283.550	€ 1.324.510
Saldo regulier	**€ -1.167.777**	**€ -1.378.860**	**€ -1.400.730**
Totale lasten incidenteel	€ 231.272	€ 137.310	€ 159.980
Totale baten incidenteel	€ 319.777	€ -	€ -
Saldo incidenteel	**€ 88.505**	**€ -137.310**	**€ -159.980**
Saldo voor mutaties reserves	**€ -1.079.272**	**€ -1.516.170**	**€ -1.560.710**
Toevoeging aan reserve	€ 380.377	€ 14.795	€ 15.155
Onttrekking aan reserve	€ 164.412	€ 199.210	€ 168.180
Saldo na mutaties reserves	**€ -1.295.237**	**€ -1.331.755**	**€ -1.407.685**

Toelichting mutatie t.o.v. 2023 gewijzigd

Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Toelichting éénmalige mutaties:			
Tijdelijke formatie projecttoezicht, boswachter en bbl boswachter	€ 22.670		€ -22.670
Toelichting structurele mutaties:			
Loonstijging 2024	€ 27.900		€ -27.900
Prijsmutatie 2024	€ 34.930		€ -34.930
Verhoging SNL subsidie a.g.v. areaaltoename in 2021/2022		€ 23.500	€ 23.500
Hogere huren/pachten/beheervergoeding i.v.m. indexering 2024		€ 17.460	€ 17.460
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Aanwending Reserve Natuurbeheer tijdelijke formatie		€ 22.670	€ 22.670
Vervallen bijdrage AER tbv dekking loonstijging 2022/2023		€ -53.700	€ -53.700
Toevoeging Reserve vervanging materieel Rijwielpaden	€ 360		€ -360
Totalen	**€ 85.860**	**€ 9.930**	**€ -75.930**

3.1.2 Projecten

Projectenprogramma

Het projectenprogramma is sinds enkele jaren onderdeel van het uitvoeringsprogramma dat bij het beleidsplan hoort. Samen geven deze beleidsdocumenten inzicht in de prioriteiten voor de komende jaren. Het programma draagt bij aan de projectmatige aanpak en een betere sturing op realisatie van projecten.

Projecten die in 2024 en de daarop volgende jaren worden uitgevoerd:

- *Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer;*
- *Vernieuwen of in sommige gevallen opheffen van parkeer- en dagrecreatieterreinen (voortvloeiend uit de in 2019 ontwikkelde visie en de in 2023 geactualiseerde prioriteitenlijst);*
- *Vernieuwen terreinbebording;*
- *Uitvoeren van het meerjarige project optimalisatie natuurverbinding Hoorneboeg (incl. deelgebied Hilversums Wasmeer);*
- *Uitvoeren van het meerjarige project optimalisatie natuurverbinding Laarderhoogt;*
- *Optimaliseren toelopen van de natuurbrug Crailoo;*
- *Uitbreiden van het rustgebied bij en optimaliseren van de toelopen van de natuurbrug Laarderhoogt (anticiperend op de aanleg van de nieuwe woonwijk Crailo);*
- *Inrichten Plan Huydecopersweg;*
- *Realiseren van het uitvoeringsplan van het Programma Natuur;*
- *Participeren in het provinciale project om te komen tot een definitief ontwerp voor natuurbrug N525/Westerheide*
- *Opstellen en uitvoeren van een visie en ontwikkelplan voor de schaapskooi in Laren (eventueel gecombineerd met een bezoekerscentrum).*

Voor een deel van deze projecten zullen in 2023 inventarisaties en/of planuitwerkingen worden opgesteld. Op basis daarvan worden keuzes gemaakt voor de uitvoeringsfase. Dat zorgt ervoor dat de financiële raming en planning van deze projecten een onzekerheidsmarge kent. In het najaar van 2023 actualiseren wij het projectenprogramma op basis van de dan beschikbare informatie. De cijfers die hieruit voortvloeien verwerken wij in de 1^{e} begrotingswijziging voor 2024 en de begrotingen van 2025 en verder.

Financiën

Projecten	begroting 2024		
	REK 2022	B2023 G	B2024
Totale lasten regulier	€ 239.848	€ 271.630	€ 281.870
Totale baten regulier		€ -	€ -
Saldo regulier	**€ -239.848**	**€ -271.630**	**€ -281.870**
Totale lasten incidenteel	€ 1.239.695	€ 2.114.545	€ 2.314.524
Totale baten incidenteel	€ 1.245.178	€ 2.275.488	€ 2.498.794
Saldo incidenteel	**€ 5.483**	**€ 160.943**	**€ 184.270**
Saldo voor mutaties reserves	**€ -234.365**	**€ -110.687**	**€ -97.600**
Toevoeging aan reserve	€ 6.456	€ -	€ -
Onttrekking aan reserve	€ 110.000	€ 30.937	€ -
Saldo na mutaties reserves	**€ -130.821**	**€ -79.750**	**€ -97.600**

Specificatie van de organisatieonderdelen	*Lasten*	*Baten*	*Saldo*
Projectenburo	*€ 281.870*	*€ 184.270*	*€ -97.600*
Projecten	*€ 2.314.524*	*€ 2.314.524*	*€ -*
Totalen	***€ 2.596.394***	***€ 2.498.794***	***€ -97.600***

Toelichting mutaties t.o.v. 2022 gewijzigd

Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Toelichting éénmalige mutaties:			
Zie het geactualiseerde projectenprogramma bij deze begroting	€ 198.979	€ 222.306	€ 23.327
Toelichting structurele mutaties:			
Loonstijging 2024	€ 10.240		€ -10.240
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen bijdrage AER tbv dekking loonstijging 2022/2023		€ -7.610	€ -7.610
Vervallen bijdrage AER tbv dekking project recreatie onderzoek 2023		€ -23.327	€ -23.327
Totalen	**€ 209.219**	**€ 191.369**	**€ -17.850**

3.1.3 Communicatie, draagvlak, educatie, voorlichting en vrijwilligers

Mensen vinden de natuur vaak vanzelfsprekend. Maar dat is het absoluut niet! Het is echt bijzonder dat we in zo'n sterk verstedelijkt gebied nog zoveel natuurwaarde hebben. Het is daarom belangrijk dat wij als organisatie laten zien wat er nodig is om de Gooise natuur en landschap te behouden. Als we dat doen, ontstaat er vanzelf meer draagvlak/begrip voor ons werk als natuurbeschermingsorganisatie. Een toename in zichtbaarheid zorgt niet automatisch voor meer donateurs of gulle gevers. Uit ervaring en onderzoek weten we dat dit wel gebeurt bij een urgente boodschap die een emotie oproept. Daarom vraagt ons werk van ons allemaal bewuste aandacht voor activiteiten of waarnemingen die interessant zijn om met onze achterban te delen.

In 2024 wordt de profilerings- en fondsenwervingsstrategie van Goois Natuurreservaat met bijbehorend uitvoeringsprogramma voortgezet om de zichtbaarheid van en het draagvlak voor het Goois Natuurreservaat te vergroten en (nieuwe) inkomsten te verkrijgen. Op basis van eerdere onderzoeken, richten we ons op kansrijke activiteiten zoals een extra campagne om nieuwe donateurs te werven, specifieke aanvragen bij goede-doelenfondsen, werven van bedrijfsbeschermers en nalatenschappenwerving. De komende jaren zetten we een nieuwe steunvorm op waarbij we vermogende inwoners van het Gooi verenigen in een club van 'mecenassen'. Zij helpen ons grote doelstellingen te realiseren vanuit het beginsel van een 'strijdkas'.

Vanaf 2022 wordt de educatievisie met een looptijd van 3 jaar geïmplementeerd. Het GNR wil bereiken dat alle jeugd in het Gooi tussen 4 en 18 jaar via een educatieprogramma topervaringen beleeft in de natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat. Daarnaast wil het GNR ook voor inwoners/volwassen bezoekers aan de gebieden een aantal specifieke activiteiten aanbieden, met name in aansluiting op actuele ontwikkelingen. Met deze ervaringen en activiteiten willen wij bereiken dat deze doelgroepen het verhaal van de Gooise natuur leren kennen, een band opbouwen met de natuur in hun eigen omgeving, respect en zorgzaamheid ontwikkelen en het belang inzien van natuurbescherming.

Naast educatieve programma's zijn ook educatieve faciliteiten van belang. We zijn bezig met de voorbereiding voor de nieuwbouw van Groepsverblijf 't Laer. Deze accommodatie verhuren wij aan scholen die een groepsruimte zoeken voor natuurbeleving, natuureducatie of veldonderzoek. Ook biedt het gebouw onderdak aan groepen die kleinschalig natuurbeheer verrichten.
We gaan investeren in de educatie uitstraling van schaapskooi Blaricum als belangrijk ontmoetingspunt voor bezoekers en zijn er plannen om de oude schaapskooi bij Laren in ere te herstellen en dit als informatie- en educatiecentrum in te richten.

Bij het Goois Natuurreservaat zijn zo'n 350 vrijwilligers actief. Er zijn vrijwilligers die het leuk vinden om op een vaste ochtend of middag in de week met zaag en schop aan de slag te gaan. Ook zijn er vrijwilligers die presentaties, excursies en voorlichting geven over en in de natuur en er zijn vrijwilligers die flora en fauna inventariseren, zoals planten, paddenstoelen, broedvogels, vlinders, reptielen en amfibieën. Op basis van het vrijwilligersbeleid van GNR richten we ons niet zozeer op de uitbreiden van deze groep vrijwilligers, wel op het continueren van de groepen, het betrekken van de vrijwilligers bij de doelstellingen en het werk van GNR en het verder professionaliseren van de werkzaamheden door middel van uitwisseling van ervaringen en training. Ook zorgen we ervoor dat de faciliteiten voor op orde zijn zoals gereedschap en kleding, en plekken waar vrijwilligers kunnen verzamelen en spullen kunnen opbergen.

Financiën

Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	begroting 2024		
	REK 2022	B2023 G	B2024
Totale lasten regulier	€ 575.380	€ 598.765	€ 617.015
Totale baten regulier	€ 368.857	€ 281.520	€ 291.970
Saldo regulier	**€ -206.523**	**€ -317.245**	**€ -325.045**
Totale lasten incidenteel	€ -	€ 20.000	€ -
Totale baten incidenteel	€ 26.910	€ -	€ -
Saldo incidenteel	**€ 26.910**	**€ -20.000**	**€ -**
Saldo voor mutaties reserves	**€ -179.613**	**€ -337.245**	**€ -325.045**
Toevoeging aan reserve	€ 3.100	€ -	€ -
Onttrekking aan reserve	€ 11.594	€ 20.000	€ -
Saldo na mutaties reserves	**€ -171.119**	**€ -317.245**	**€ -325.045**

Toelichting mutaties t.o.v. 2022 gewijzigd

Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Toelichting éénmalige mutaties:			
Vervallen eenmalige verhoging budget 2023 fondsenwerving	€ -20.000		€ 20.000
Toelichting structurele mutaties:			
Loonstijging 2024	€ 11.410		€ -11.410
Prijsmutatie 2024	€ 6.840		€ -6.840
Hogere opbrengsten activiteiten/fondsenwerving i.v.m. indexering 2024		€ 4.700	€ 4.700
Verschuiving van opbrengsten van programma Belangenbehartiging etc		€ 5.750	€ 5.750
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen bijdrage AER tbv inc.verhoging budget fondsenwerving		€ -20.000	€ -20.000
Totalen	**€ -1.750**	**€ -9.550**	**€ -7.800**

3.1.4 Belangenbehartiging, beleid en participanten

Belangenbehartiging

Er zijn veel maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen die de natuur en het landschap binnen en buiten het Goois Natuurreservaat direct of indirect raken. Het kan hierbij gaan om planprocedures, gebiedsprocessen en projecten die door overheden en andere partijen zijn gestart. Daarbij wordt regelmatig gevraagd om een actieve inbreng van GNR. Soms reageren we eenvoudigweg op ontwikkelingen.
De insteek die wordt gekozen gaat altijd uit van het behouden en of versterken van de natuur-, de landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden van het Goois Natuurreservaat vanuit het motto “Koester ons groene thuis”.
We doen dit met een duidelijke en zoveel mogelijk positieve en constructieve boodschap. Als de boodschap zich ervoor leent, dragen we deze boodschap in de maatschappij uit zodat burgers en stakeholders zien hoe we staan ten opzichte van ontwikkelingen. Dit draagt bij aan naamsbekendheid, zichtbaarheid, bewustwording en steun voor ons werk.

Hieronder staan een aantal projecten en processen waaraan GNR de komende jaren een bijdrage aan zal leveren:

Natuurverbindingen
Ter plaatse van de N525, de Hilversumse Straatweg te Laren, wordt de realisatie van een natuurbrug voorbereid. De provincie voert hierbij de regie en de gemeenten Laren en Hilversum en het Goois Natuurreservaat zijn hierbij nauw betrokken. De inspanningen zijn gericht op te komen tot een definitief ontwerp.

Water als basisvoorwaarde voor natuur
Alhoewel het Gooi een overwegend droog gebied is, speelt water een belangrijke rol in het Goois Natuurreservaat. Denk hierbij aan vennen, plassen, zanderijvaarten, poelen, natte heide en natte graslanden. Er zijn veel planten en diersoorten gebonden aan water. Water is dus essentieel uit een oogpunt van biodiversiteit. Er zijn de nodige zorgen over de waterbeschikbaarheid in de toekomst, ook voor de natuur.
GNR heeft geparticipeerd in diverse onderzoeken waarbij telkens de focus ligt op een integrale benadering gebaseerd op het watersysteem van de gehele Gooi en Vechtstreek. De insteek voor GNR bij processen en ontwikkelingen is dat de beschikbaarheid van voldoende (kwel)water van de goede kwaliteit voor de natuurgebieden in Gooi en Vechtstreek gewaarborgd en liefst versterkt wordt.

Ruimtelijke ontwikkelingen
GNR is betrokken bij de diverse ruimtelijke plannen en ontwikkeling zoals de Omgevingsvisies en -plannen van de Gooise gemeenten en concreet het buurtschap Crailo, Driftweg Naarden, Hocrasterrein Bussum, voormalig Tergooiziekenhuis Blaricum, Trappenberg Huizen, Naarderbos en Arenapark. Per situatie wordt bekeken in welke mate de natuur-, landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden in geding zijn en of er zich kansen voordoen voor verbeteringen. Als dat het geval is, worden de gezichtspunten en inzichten naar voren gebracht en in de media uitgedragen.

Netwerken
GNR werkt in een netwerk met andere partners waaronder die van de gezamenlijke terreinbeherende organisatie in Noord-Holland (TBO-NH) en belangenorganisaties zoals de Vrienden van 't Gooi. Er vindt voortdurend afstemming plaats over ontwikkelingen, (overheids-)plannen en projecten op het provinciale en regionale niveau. Het TBO-NH organiseert jaarlijks een nieuwjaar- en netwerkbijeenkomst voor bestuur en politiek waar GNR vertegenwoordigd is.

Provinciale Dialoogdag vrijwilligers in de natuur
Voor alle vrijwilligers die actief zijn in het natuur- en landschapsbeheer in Noord-Holland vindt jaarlijks een ontmoetingsbijeenkomst plaats. Er zijn diverse thema's en workshops waaraan vrijwilligers kunnen deelnemen. GNR neemt hieraan actief deel.

Stichting Steun Goois Natuurreservaat

De directeur-rentmeester is statutair lid van het (dagelijks) bestuur van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Zij is verantwoordelijk voor het inbrengen van het beleid van de Stichting Goois Natuurreservaat en het programmeren en aanvragen van doelgiften voor de uitvoering van projecten. De controller van het Goois Natuurreservaat is tevens controller van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat.

Bestuur en de participantenbijdragen

Mede door de uittreding van Amsterdam en Provincie Noord-Holland zijn de statuten en andere daarmee samenhangende bestuurlijke regelingen in 2022 gewijzigd.

De stichting heeft eigen inkomsten uit pachten, huren, vergunningen, incidentele houtverkopen, vergoedingen voor werken voor derden, subsidies, giften van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat en de Nationale Postcode Loterij, schenkingen en de verkoop van producten als fiets- en wandelboekjes. Daarnaast wordt het werk van het Goois Natuurreservaat mogelijk gemaakt door de bijdragen van de participanten aan de begroting van de stichting. De bijdragen van de participanten vormen, samen met de subsidie op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (welke verantwoord is onder Natuurbeheer en Recreatie), de financiële basis voor het dagelijks beheer van de natuurterreinen.

Met ingang van 2021 zijn de gemeente Amsterdam en de Provincie Noord-Holland als participanten uit de stichting getreden. Ter compensatie hebben beide participanten een uittredingssom betaald; medio 2023 zal duidelijk worden hoe hiermee omgegaan wordt (zie ook de paragraaf participantenbijdragen).

Rechtspositie

De Stichting Goois Natuurreservaat volgt de rechtspositie van de provincie Noord-Holland, de CAO Provinciale sector. In dat kader wordt opgemerkt dat er geen medewerkers zijn die in 2024 een inkomen genieten die boven de wettelijke norm ligt, zoals opgenomen in artikel 2.3 lid 1 van de Wet Normering Topinkomens (semi) publieke sector. Een actuele versie van de CAO is te vinden op de site van het Inter Provinciaal Overleg(IPO), www.ipo.nl/publicaties.

Financiën

Belangenbehartiging, beleid en participanten	**begroting 2024**		
	REK 2022	**B2023 G**	**B2024**
Totale lasten regulier	€ 1.617.825	€ 1.639.080	€ 1.693.250
Totale baten regulier	€ 3.272.330	€ 3.327.120	€ 3.523.580
Saldo regulier	**€ 1.654.505**	**€ 1.688.040**	**€ 1.830.330**
Totale lasten incidenteel	€ -	€ 25.000	€ -
Totale baten incidenteel	€ -	€ -	€ -
Saldo incidenteel	**€ -**	**€ -25.000**	**€ -**
Saldo voor mutaties reserves	**€ 1.654.505**	**€ 1.663.040**	**€ 1.830.330**
Toevoeging aan reserve	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserve	€ -	€ 65.710	€ -
Saldo na mutaties reserves	**€ 1.654.505**	**€ 1.728.750**	**€ 1.830.330**

Toelichting mutaties t.o.v. 2022 gewijzigd			
Omschrijving	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Toelichting éénmalige mutaties:			
Vervallen eenmalig budget doorontwikkeling digitalisering GNR 2023	€ -25.000		€ 25.000
Toelichting structurele mutaties:			
Loonstijging 2024	€ 43.900		€ -43.900
Prijsmutatie 2024	€ 10.270		€ -10.270
Toename participantenbijdrage loon/prijsmutatie 2023 en 2024		€ 200.270	€ 200.270
Verschuiving van opbrengsten naar programma Communicatie ,educatie		€ -3.810	€ -3.810
Ten laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen bijdrage AER tbv dekking loonstijging 2022/2023		€ -40.710	€ -40.710
Vervallen bijdrage AER tbv dekking doorontwikkeling digitalisering		€ -25.000	€ -25.000
Totalen	**€ 29.170**	**€ 130.750**	**€ 101.580**

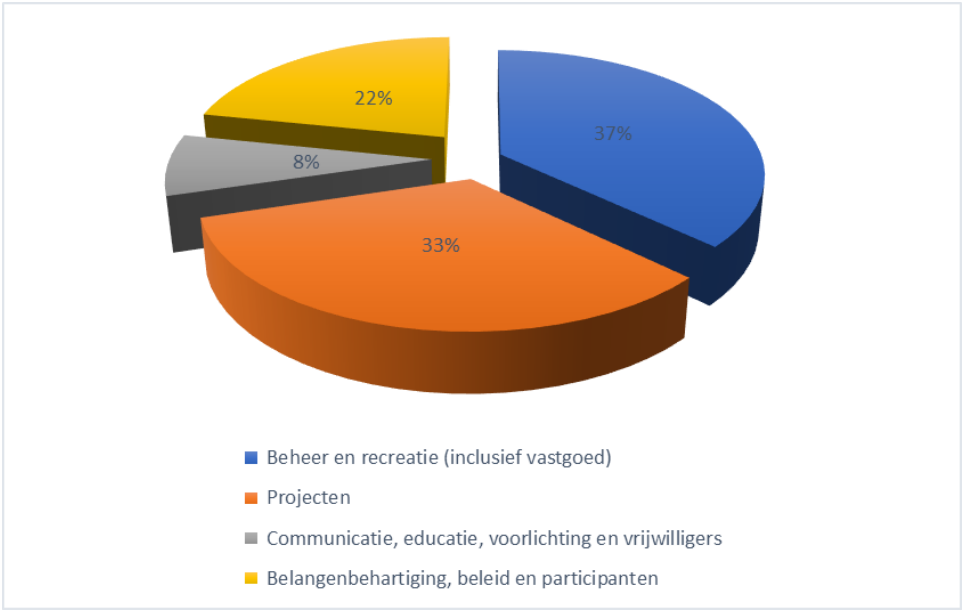
3.1.5 Recapitulatie programma's 2024

Hieronder volgt een verkort overzicht van de uitgaven en inkomsten per programma en de eventueel geraamde reserve mutaties. Het totaal sluit weer aan bij het totaal van de staat van baten en lasten ingedeeld naar kostensoorten.

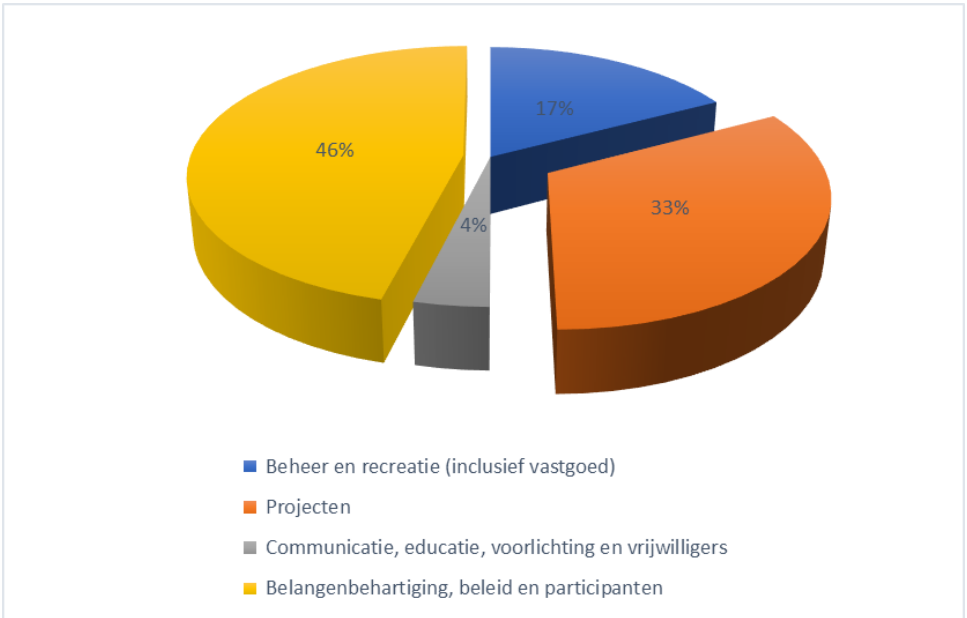
Recapitulatie programma's
naar uitgaven en inkomsten

	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Mutaties reserves	Saldo na mutaties reserve
Beheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ 2.885.220	€ 1.324.510	€ -1.560.710	€ -153.025	€ -1.407.685
Projecten	€ 2.596.394	€ 2.498.794	€ -97.600	€ -	€ -97.600
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	€ 617.015	€ 291.970	€ -325.045	€ -	€ -325.045
Belangenbehartiging, beleid en participanten	€ 1.693.250	€ 3.523.580	€ 1.830.330	€ -	€ 1.830.330
	€ 7.791.879	**€ 7.638.854**	**€ -153.025**	**€ -153.025**	**€ -**

Uitgaven 2024 per programma (exclusief reservemutaties)

Inkomsten 2024 per programma (exclusief reservemutaties)

3.1.6. Meerjarenramingen (inclusief projectenprogramma) 2024 tot en met 2027

Hieronder wordt per programma het meerjarenperspectief geschetst. De ramingen zijn ten opzichte van het begrotingsjaar in constante prijzen opgenomen. Het GNR verwerkt in het meerjarenperspectief geen nieuw beleid. Uitgangspunt is dat nieuwe initiatieven binnen het bestaande budgettaire kader worden uitgevoerd.

De jaarlijkse mutaties als gevolg van loon- en prijsstijgingen worden telkens verwerkt in het 1e jaar van de meerjarenramingen.

Meerjarenramingen 2024-2027 **Uitgaven:**		**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
in € 1.000 prijspeil 2024					
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)					
structureel	regulier	€ 2.740,4	€ 2.740,4	€ 2.740,4	€ 2.740,4
incidenteel		€ 160,0	€ -	€ -	€ -
	totaal uitgaven Natuurbeheer en recreatie	€ 2.900,4	€ 2.740,4	€ 2.740,4	€ 2.740,4
Projecten					
structureel	regulier	€ 281,9	€ 281,9	€ 281,9	€ 281,9
incidenteel	projectenprogramma	€ 2.314,5	€ 556,7	€ 815,7	€ 815,7
	totaal uitgaven Projecten	€ 2.596,4	€ 838,6	€ 1.097,6	€ 1.097,6
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers					
structureel	regulier	€ 617,0	€ 617,0	€ 617,0	€ 617,0
incidenteel	uitvoeringsprogramma beleidsplan 2020-2023	€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal uitgaven Communicatie, educatie….	€ 617,0	€ 617,0	€ 617,0	€ 617,0
Belangenbehartiging, beleid en participanten					
structureel	regulier	€ 1.693,3	€ 1.693,3	€ 1.693,3	€ 1.693,3
incidenteel		€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal uitgaven Bestuursondersteuning, ...	€ 1.693,3	€ 1.693,3	€ 1.693,3	€ 1.693,3
Totale lasten		**€ 7.807,0**	**€ 5.889,2**	**€ 6.148,3**	**€ 6.148,3**

Meerjarenramingen 2024-2027 **Inkomsten:**		**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
in € 1.000 prijspeil 2024					
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)					
structureel	regulier	€ 1.324,5	€ 1.324,5	€ 1.324,5	€ 1.324,5
incidenteel	aanwending reserve Natuurbeheer	€ 168,2	€ 8,2	€ 8,3	€ 8,3
	totaal inkomsten Natuurbeheer en recreatie	€ 1.492,7	€ 1.332,7	€ 1.332,8	€ 1.332,8
Projecten					
structureel	regulier				
incidenteel	projectenprogramma	€ 2.498,8	€ 741,0	€ 1.000,0	€ 1.000,0
	totaal inkomsten Projecten	€ 2.498,8	€ 741,0	€ 1.000,0	€ 1.000,0
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers					
structureel	regulier	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0
	uitvoeringsprogramma beleidsplan 2020-2023	€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal inkomsten Communicatie, ….	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0
Belangenbehartiging, beleid en participanten					
structureel	participantenbijdragen	€ 3.523,5	€ 3.523,5	€ 3.523,5	€ 3.523,5
incidenteel		€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal inkomsten Bestuursondersteuning….	€ 3.523,5	€ 3.523,5	€ 3.523,5	€ 3.523,5
Totale baten		**€ 7.807,0**	**€ 5.889,2**	**€ 6.148,3**	**€ 6.148,3**

3.1.7 Begroting van baten en lasten DAEB en niet-DAEB activiteiten

Behalve de indeling naar programma's en naar kosten en opbrengstsoorten kan de begroting van het GNR ook ingedeeld worden naar activiteiten Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB) en Niet DAEB activiteiten. Het onderscheid wordt gemaakt om te voorkomen dat de participantenbijdrage als ongeoorloofde staatsteun worden aangemerkt. De Niet-DAEB activiteiten mogen namelijk niet worden gesubsidieerd. Uit onderstaande staat is af te lezen dat de Niet-DAEB activiteiten inkomsten genereren om de DAEB mede mogelijk te maken.

bedragen in € 1

	DAEB		niet-DAEB		Totalen	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ 2.733.685	€ 986.880	€ 166.690	€ 505.810	€ 2.900.375	€ 1.492.690
Projecten	€ 2.596.394	€ 2.498.794	€ -	€ -	€ 2.596.394	€ 2.498.794
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	€ 585.345	€ 247.490	€ 31.670	€ 44.480	€ 617.015	€ 291.970
Belangenbehartiging, beleid en participanten	€ 1.693.250	€ 3.523.580	€ -	€ -	€ 1.693.250	€ 3.523.580
Totalen	**€ 7.608.674**	**€ 7.256.744**	**€ 198.360**	**€ 550.290**	**€ 7.807.034**	**€ 7.807.034**

3.2 Begroting naar baten en lasten en geprognotiseerde balans 2024

3.2.1 Begroting 2024 op basis van baten en lasten

De begroting van het GNR wordt gepresenteerd naar twee inzichten de zogenaamde functionele indeling en de categoriale indeling. De inhoudelijke programma's geven de functionele indeling weer. De staat van baten en lasten geeft de indeling weer naar kostensoorten en opbrengsten. De jaarrekening van het GNR wordt opgesteld conform de richtlijn C1 van de Raad voor de Jaarverslaggeving, die een staat van baten en lasten vereist.

Staat van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten

Lasten:	B2023 gewijzigd		B2024		Baten:	B2023 gewijzigd		B2024	
Personeel					Eigen inkomsten				
Lonen en salarissen	€ 2.980.250		€ 3.096.490		Huren en pachten	€ 441.440		€ 457.240	
Overige personeelskosten	€ 132.100		€ 133.800		Beheervergoedingen van derden	€ 24.500		€ 25.100	
Inhuur (Uitzendkracht/Detachering)	€ 22.140		€ 22.140		Overige eigen inkomsten	€ 70.080		€ 71.750	
					Fondsenwerving	€ 126.000		€ 129.020	
		€ 3.134.490		€ 3.252.430			€ 662.020		€ 683.110
Bedrijfsvoering					Subsidies en bijdragen derden				
Huisvesting	€ 119.860		€ 122.750		Subsidie Natuur en Landschap	€ 786.500		€ 810.000	
Automatisering	€ 98.600		€ 75.360		Subsidie	€ 8.500		€ 8.700	
Kantoorkosten	€ 71.610		€ 73.330		Steunstichting GNR	€ 116.090		€ 118.900	
Afschrijvingen	€ 176.550		€ 180.800				€ 911.090		€ 937.600
		€ 466.620		€ 452.240					
Bestuur en algemene organisatiekosten		€ 133.650		€ 135.450					
Beheerlasten		€ 1.619.435		€ 1.637.235					
Projecten (excl. personeel)		**€ 2.114.545**		**€ 2.314.524**	**Projecten**		**€ 2.275.488**		**€ 2.498.794**
Toevoegingen reserves		€ 14.795		€ 15.155	Aanwending reserves		€ 315.857		€ 168.180
		€ 7.483.535		€ 7.807.034			€ 4.164.455		€ 4.287.684
					Participantenbijdrage (structureel)		€ 3.319.080		€ 3.519.350
Totale lasten		**€ 7.483.535**		**€ 7.807.034**	**Totale baten**		**€ 7.483.535**		**€ 7.807.034**

3.2.2 Geprognotiseerde balans 2024

GEPRONOTISEERDE BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER

bedragen x € 1.000

	2024		2023			2024		2023	
	€	€	€	€		€	€	€	€
ACTIVA					**PASSIVA**				
Vaste activa					**Eigen vermogen**				
Materiële vaste activa	720,0		760,5		Kapitaal	0,3		0,3	
					Algemene reserve	69,8		69,8	
					Bestemmingsreserves	1.349,0		1.493,1	
					Bestemmingsfonds	154,9		163,9	
		720,0		760,5			1.574,0		1.727,1
					Voorzieningen				
					Voorziening baggeren wateren/poelen	83,4		83,4	
					Voorziening ww verplichtingen personeel	192,2		192,2	
							275,6		275,6
Vlottende activa					**Kortlopende schulden**				
Vorderingen en overlopende activa	890,0		890,0		Crediteuren	300,0		300,0	
Liquide middelen	909,6		1.037,2		Overloop verlofrechten personeel	75,0		75,0	
					Onderhanden projecten	25,0		40,0	
					Overige schulden en overlopende passiva	270,0		270,0	
		1.799,6		1.927,2			670,0		685,0
		2.519,6		2.687,7			2.519,6		2.687,7

3.2.3 Financiële kengetalen 2024

Overzicht diverse kengetallen	
bedragen x € 1.000	
Vlottende activa	1.799,6
Vaste schulden	275,6
Vlottende schuld	670,0
Totaal eigen vermogen	1.574,0
Totaal vreemd vermogen	945,6
Balanstotaal	2.519,6
Structurele lasten	5.317,4
Structurele baten	5.140,1
Structurele toevoeging reserves	15,2
Structurele aanwending reserves	9,0
Incidentele lasten	2.474,5
Incidentele baten	2.498,8
Netto schuldquote	-16,6%
Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen)	-16,6%
Solvabiliteitsratio	62,5%
Structurele exploitatieruimte	0,0%

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast en opzichte van de eigen middelen weer. Als de schuld lager is dan het totaal van de jaarlijkse baten wordt dit voldoende geacht (kleiner dan 100%), wanneer het totaal van de schuld meer dan 30% boven de jaarlijkse baten uitkomt (groter dan 130%), dan is dit onvoldoende. Een negatieve ratio voldoet daarmee ruim aan de norm.

De solvabiliteitsratio, ook wel de verhouding van eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal, geeft aan in hoeverre een organisatie in staat is om aan zijn financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Een ratio van hoger dan 50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio groter dan 0,6% is acceptabel. De stichting voldoet niet aan deze norm. Om niet onnodig beslag op middelen te leggen is er in het verleden voor gekozen geen post onvoorzien in de begroting op te nemen. In het verleden was daarvoor de argumentatie dat een dergelijke post onmiddellijk een toename van de participantenbijdrage tot gevolg zou hebben.

4. Risicoparagraaf 2024

Personeel
De stichting is qua rechtsvorm een particuliere stichting. De rechtspositie van het personeel is gebaseerd op de rechtspositie van de provincie. Dit houdt in dat de stichting in het kader van de sociale zekerheid aangemerkt wordt als een zogenaamde 'eigenrisicodrager' en dat het personeel voor de pensioenvoorziening is ondergebracht bij de APG groep (voorheen ABP).

Het eigen risicodragerschap brengt, zoals het woord al aangeeft, de nodige risico's met zich mee. Bij ontslag of beëindiging van een dienstverband van een personeelslid, ook als gevolg van het van rechtswege ophouden van het dienstverband (aanstelling voor bepaalde tijd), houdt dit in dat de WW-uitkeringslasten ten laste komen van de stichting. In de CAO ingaande 1 juli 2017 is afgesproken dat afhankelijk van het arbeidsverleden en de leeftijd van de betrokkene, deze uitkering maximaal 36 maanden kan duren. Ter afdekking van deze risico's is in 2016 hiervoor een voorziening ingesteld, ultimo 2022 is een bedrag van ruim € 192.000 beschikbaar en lopen er geen verplichtingen tot WW betaling.

De stichting is ook eigen risicodrager voor (langdurig) ziekteverzuim. Uit eerder onderzoek is gebleken dat het niet rendabel is om hiervoor een verzekering af te sluiten. Voor vervanging wegens (langdurige) ziekte is binnen de exploitatie geen bedrag opgenomen. Gelet op de grootte van de organisatie kan dit vooral gevolgen hebben voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijker tijd bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden en toezicht en handhaving in de terreinen noodgedwongen zullen moeten worden verminderd, dan wel moeten worden uitbesteed.

Projecten
De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten:

1. De eigen bijdrage voor de uitvoering van de projecten en een deel van de werkzaamheden van het projectenbureau verkrijgt de stichting Goois Natuurreservaat onder meer via de stichting Steun Goois Natuurreservaat. Deze stichting krijgt haar inkomsten uit begunstigersbijdragen, nalatenschappen en een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Vooral de laatste bijdrage is een substantieel bedrag. In 2021 heeft een evaluatie van de bijdrage aan GNR plaatsgevonden. Over de uitkomst is GNR begin 2022 geïnformeerd. De strekking is dat er een bijdrage van € 900.000 per jaar met een looptijd van 2022 t/m 2024 wordt verstrekt. Er zijn een aantal aandachtspunten geformuleerd waaraan in de tussen liggende periode moet worden gewerkt om ook na 2024 in aanmerking te komen voor een bijdrage vanuit de NPL. Wanneer het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant van de NPL wordt aangemerkt en de participanten geen vervangende financiële middelen beschikbaar stellen, zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld.
2. Veel van deze projecten kennen behalve de eigen bijdrage ook subsidies en bijdragen van derden. Deze zijn gebaseerd op vooraf ingediende kostenramingen. Eventuele overschrijdingen bij de uitvoering zijn veelal niet verrekenbaar en komen voor risico en rekening van de stichting Goois Natuurreservaat. Voor de afdekking van dit risico wordt een bedrag in de bestemmingsreserve natuurbeheer aangehouden.

Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer
De vorige subsidie periode van zes jaar is geëindigd op 31 december 2022. Voor de periode 2023-2028 is een nieuwe subsidieaanvraag gedaan. Over de uitkomsten daarvan wordt de stichting in de loop van 2023 geïnformeerd. Voor deze begroting zijn we ervan uitgegaan dat de het subsidiebedrag minimaal op het niveau van 2022 wordt gecontinueerd en zelfs wat hoger zal worden in verband met het aanmelden

van nieuwe (verworven) terreinen/gewijzigde natuurtypen. Vanaf 2024 houden we rekening met een subsidie van € 810.000 per jaar. Tijdens de subsidieperiode 2023-2028 zal het GNR verantwoording moeten afleggen over de wijze waarop ze in deze periode het beheer wordt uitgevoerd en hoe dat in relatie staat tot de in de beschikking opgenomen prestatieverplichtingen. Het GNR is gecertificeerd door de Stichting Certificering SNL op grond van een Kwaliteitshandboek gebaseerd op de certificeringsvereisten. Hierdoor ontvangen we de SNL-bijdrage lumpsum en hoeven we niet gespecificeerd te verantwoorden. We worden hierop periodiek geaudit ten aanzien van onze processen, producten en systemen. Daarnaast draagt de door ons uitgevoerde SNL monitoring bij aan het inzichtelijk maken van de behaalde natuurdoelen.
Bij verlies van het certificaat is er risico van terugbetaling en intense verantwoording.

BTW Compensatiefonds
Jaarlijks wordt er door het GNR een opstelling gemaakt waarin de 'door te schuiven BTW' aan de participanten is opgenomen. Bij het opstellen van dit overzicht wordt rekening gehouden met de aard van de BTW en de mogelijkheid om deze BTW via het BTW compensatiefonds te verwerken bij de participanten. De huidige transparantiemethode is opgenomen in paragraaf 3.2 van het besluit van de Staatsecretaris van Financiën van 24 december 2020, nr. 2020-249875, Stcrt. 2020, nr. 62965.
Dit houdt in dat een deel van de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting momenteel verrekend wordt door de participanten van het Goois Natuurreservaat. Er bestaat een mogelijkheid dat als gevolg van gewijzigde inzichten in de toekomst, de BTW niet meer kan worden door geschoven. Hoewel deze onzekerheid niet direct een risico voor de stichting inhoudt, betreft dit wel een mogelijk risico voor de participanten en daarmee toch een indirect risico voor de stichting.

5. Ontwikkeling participantenbijdragen

De Gooise gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren, Amsterdam en provincie Noord-Holland werkten sinds 1932 in de Stichting Goois Natuurreservaat samen in het belang van duurzame instandhouding van het natuurgebied Goois Natuurreservaat. Sinds 1 januari 2021 nemen de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland geen deel meer in de stichting.
Met het ondertekenen van de uittredingsovereenkomsten zijn ook de financiële verplichtingen van beide uitgetreden participanten afgewikkeld. Zij hebben daartoe een vergoeding betaald met een totaalbedrag van ruim € 20 miljoen. Over de wijze van beheer en inzet van dit bedrag is medio 2022 een bestuurlijke en ambtelijke werkgroep beheer afkoopsommen ingesteld, die hierover een afzonderlijk voorstel zullen doen.
Behalve dat in 2022 de uittreding van de genoemde participanten formeel in een statutenwijziging is vastgelegd, moest de aan de statuten gekoppelde samenwerkingsovereenkomst (van 1992) worden geactualiseerd en toekomstbestendig gemaakt worden. In de loop van 2022/2023 is door een ambtelijk juridische werkgroep een concept herziene overeenkomst opgesteld, die, na behandeling in het GNR bestuur, ter vaststelling aan de participanten zal worden aangeboden. In deze herziene overeenkomst is als verdeelsleutel voor de verdeling van de participantenbijdrage het aantal inwoners op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar opgenomen.

Berekeningsmethodiek participanten bijdrage 2024
De totale participantenbijdrage 2024 is berekend op € 3.519.350, te weten de vastgestelde bijdrage 2023 ad € 3.3319.080 verhoogd met de loon- en prijscompensatie voor 2024 ad € 122.210 en de nacalculatie looncompensatie over 2022/2023 ad € 78.060.
Deze totale bijdrage is verdeeld over de participanten, indachtig het bestuurlijk uitgangspunt dat de achterblijvende participanten verantwoordelijk zijn voor de financiële continuïteit van het GNR.

Volgens de oude samenwerkingsovereenkomst kwam 35% van de participantenbijdrage ten laste van de uit te treden participanten. In begroting 2023 is de totale bijdrage van de uitgetreden participanten op € 1.172.060; voor de begroting 2024 is dit bedrag verhoogd met 35% van € 200.270, zijnde afgerond € 70.100. Het totale aandeel in de berekende bijdrage voor het dienstjaar 2024 komt daarmee op € 1.242.150. Dit bedrag zal uit het totaal van de ontvangen uittreedsommen moeten worden betaald aan het GNR.

Voor de berekening van de feitelijk door de Gooise participanten te betalen bijdrage over 2024 is vervolgens het bedrag van € 1.242.150, in verhouding naar oorspronkelijk berekende bijdrage, in mindering gebracht op de te betalen bijdragen van de Gooise participanten.

Tot en met het dienstjaar 2023 werd ook de bijdrage voor het onderhoud van de rijwielpaden, waarin de provincie ook deelnam, inzichtelijk gemaakt. Die bijdrage is in de begroting 2023, vooruitlopend op uittreding van de provincie, al bevroren op het niveau van 2022 ad € 138.020 en werd percentagegewijs verdeeld.
In het verleden heeft het bestuur uitgesproken de bijdrage voor de rijwielpaden integraal onderdeel te laten uitmaken van de totale participantenbijdrage. In de concept herziene samenwerkings-overeenkomst is de verdeelsleutel 'bedrag per inwoner' opgenomen. Met ingang van het dienstjaar 2024 is de bijdrage voor de rijwielpaden volledig geïntegreerd; dit leidt tot enige verschuivingen tussen de participanten onderling.

Participantenbijdragen

bedragen in €	Jaar	Uitgangs-punt	loon/prijs stijging	bijdrage beheer	aanpassing	bijdrage totaal
	2019	2.791.970	55.430	2.847.400	260.000	3.107.400
	2020	3.107.400	83.100	3.190.500	75.000	3.265.500
	2021	3.265.500	77.040	3.342.540	-	3.342.540
	2022	3.342.540	31.000	3.373.540	101.210-	3.272.330
	begroting 2023	3.272.330	46.750	3.319.080	-	3.319.080
	begroting 2024	3.319.080	200.270	3.519.350	-	3.519.350

Participantenbijdrage 2024

De berekende participantenbijdrage voor het 2024 wordt als volgt verdeeld:

Participantenbijdrage 2024	**Bijdrage** (in €)
Participantenbijdrage 2023	3.319.080
Loon- en prijsmutatie 2024	200.270
Bijdragen participanten	**3.519.350**

Bijdragen Gooise gemeenten	**Inwoners per 01-01-23 *1**	**Bijdrage** (in €)
Gemeente Blaricum	12.490	200.590
Gemeente Gooise Meren	60.341	969.070
Gemeente Hilversum	93.345	1.499.100
Gemeente Huizen	41.252	662.500
Gemeente Laren	11.712	188.090
Bijdragen Gooise gemeenten	**219.140**	**3.519.350**

**1 voorlopige CBS cijfers gepubliceerd per 03-03-2023*

Totale participantenbijdrage 2024 met aanwending van de afkoopsom voormalige participanten

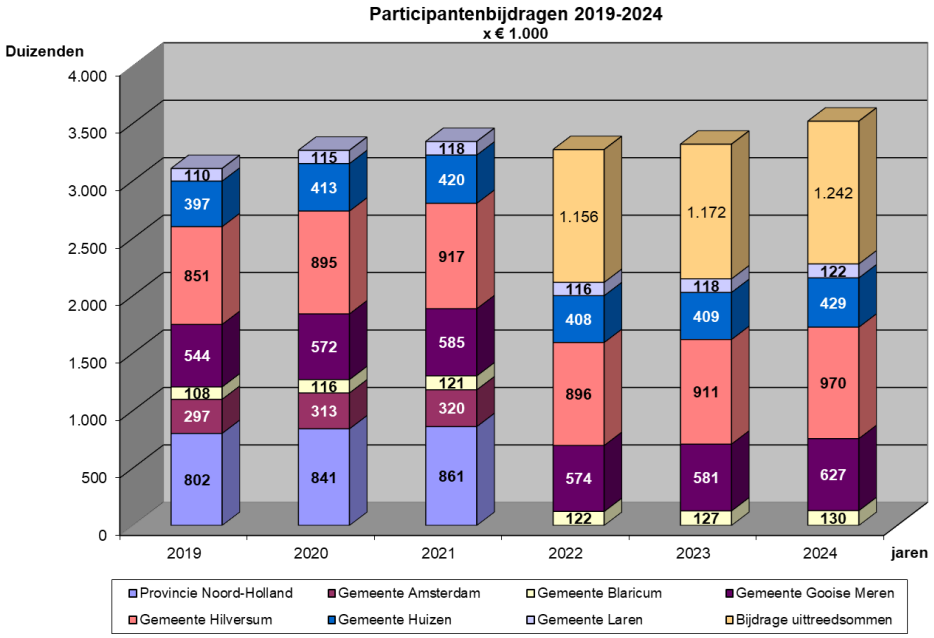
De partipantenbijdrage voor 2024 en het afkoopdeel wordt als volgt verdeeld over de participanten:

in €	**Bijdrage 2024**	**aanwending uittreedsom A'dam+PNH**	**Netto bijdrage 2024**	bijdrage 2023	*Mutatie t.o.v. 2023*
Gemeente Blaricum	200.590	-70.800	129.790	127.270	*2.520*
Gemeente Gooise Meren	969.070	-342.030	627.040	581.230	*45.810*
Gemeente Hilversum	1.499.100	-529.110	969.990	910.770	*59.220*
Gemeente Huizen	662.500	-233.830	428.670	409.390	*19.280*
Gemeente Laren	188.090	-66.390	121.700	118.360	*3.340*
totalen	3.519.350	**-1.242.160**	**2.277.190**	2.147.020	*130.170*
Aanwending uittreedsom			1.242.160	1.172.060	*70.100*
Totale participantenbijdrage voor het GNR			**3.519.350**	3.319.080	*200.270*

Toelichting ontwikkeling participantenbijdrage per individuele participant

De totale participantenbijdrage stijgt met gemiddeld met 6%, echter per individuele participant variëren de stijgingspercentages van 2,0% (Blaricum) tot 7,9% (Gooise Meren). Deze verschillen worden veroorzaakt door het feit dat de totaal berekende participantenbijdrage wordt verdeeld volgens de inwoneraantallen per deelnemende participant. Naast het feit dat de totale bevolking van de participanten jaarlijks groeit en deze groei niet gelijkmatig is verdeeld over de participanten, speelt daar voor 2024 ook mee dat de rijwielpadenbijdrage per inwoner verdeeld is en niet meer volgens een percentage.

Deze verschillen komen ook tot uitdrukking in de verschillende stijgingspercentages per participant.

6. BTW compensatie 2024

De stichting wordt in het kader van de BTW compensatie als samenwerkingsverband gezien dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Dit houdt in dat de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting verrekend kan worden door de participanten van het Goois Natuurreservaat. Ter indicatie is in onderstaande tabellen een schatting opgenomen van de omzetbelasting in 2024.

Raming doorschuif BTW 2024 Goois Natuurreservaat					doorschuif BTW
Betaalde BTW, exploitatie					**350.000**
Betaalde BTW, projecten					**p.m.**
				Totaal	**350.000**
Participanten	**Bijdrage GNR 2024**	**verstrekte subsidies projecten**	**totaal**	**percentage**	**verdeling**
Gemeente Blaricum	200.590		200.590	5,70%	**19.949**
Gemeente Gooise Meren	969.070		969.070	27,54%	**96.374**
Gemeente Hilversum	1.499.100		1.499.100	42,60%	**149.085**
Gemeente Huizen	662.500		662.500	18,82%	**65.886**
Gemeente Laren	188.090		188.090	5,34%	**18.706**
Totaal	**3.519.350**	**-**	**3.519.350**	**100,00%**	**350.000**

[Bijlage 1]

Projectenprogramma GNR 2023-2026

Defintief versie 1 230309

		Kosten	Dekking kosten			Realisatie		Meerjarenraming 2023-2026			
Projecten in uitvoering		Raming kosten project	Budget stichting Steun	Budget andere partijen	Nog geen dekking	Realisatie t/m 31-12-2022	Uitgaven 2023	Raming € 2023	Raming € 2024	Raming € 2025	Raming € 2026
Natuurverbinding Hoorneboeg	40900	€ 1.194.000,00	€ 769.000,00	€ 425.000,00		€ 205.563,00		€ 115.000,00	€ 82.000,00	€ 77.000,00	€ 60.000,00
Verwerving compensatiegronden A27 Huydecopersweg	40901	€ 241.000,00	€ 241.000,00						€ 241.000,00		
Natuurverbinding Laarderhoogt	40902	€ 654.000,00	€ 354.000,00	€ 300.000,00		€ 110.142,00		€ 100.000,00	€ 75.000,00	€ 60.000,00	€ 50.000,00
Inrichting plan Huydecopersweg	40903	€ 508.000,00		€ 508.000,00		€ 39.500,00		€ 468.500,00			
Hilversums Wasmeer (Waterparel)	40907	€ 450.000,00	€ 100.000,00	€ 350.000,00		€ 8.132,00		€ 30.000,00	€ 30.000,00	€ 20.000,00	€ 20.000,00
Materieel Schapenbegrazing	40914	€ 85.000,00	€ 85.000,00			€ 83.568,00		€ 1.432,00			
Natuurherstel programma Natuur	40915	€ 1.400.000,00		€ 1.400.000,00		€ 62.513,00		€ 300.000,00	€ 500.000,00	€ 537.487,00	
Toelopen Natuurbrug Laarderhoogt	40917	€ 110.000,00	€ 110.000,00			€ 60.624,00			€ 49.376,00		
Toelopen Natuurbrug Zanderij Crailoo	40918	€ 320.000,00	€ 320.000,00					€ 180.000,00	€ 140.000,00		
Parkeerterreinen Fransche kamp	40951	€ 770.000,00	€ 770.000,00			€ 113.273,00		€ 656.727,00			
Recreatiemonitor	40952	€ 50.000,00		€ 50.000,00		€ 26.673,00		€ 23.327,00			
Evaluatie fietsbeleid GNR	40963	€ 20.000,00		€ 20.000,00				€ 20.000,00			
Speelbos Sijsjesberg	40971	€ 65.000,00		€ 65.000,00		€ 28.334,00		€ 36.666,00			
Educatievisie uitvoeringsprogramma	40975	€ 200.000,00		€ 200.000,00		€ 28.516,00		€ 70.000,00	€ 55.000,00	€ 46.484,00	
Vrijwilligerskleding	40976	€ 50.000,00	€ 50.000,00			€ 32.837,00		€ 17.163,00			
Sloop opstallen Monnikenberg	40990	€ 65.000,00	€ 65.000,00			€ 8.582,00		€ 30.000,00	€ 26.418,00		
Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer		€ 1.500.000,00	€ 1.500.000,00					€ 200.000,00	€ 1.300.000,00		
Vernieuwing Voetstappenpad		€ 50.000,00		€ 35.000,00	€ 15.000,00			€ 50.000,00			
Projecten in opstartfase											
Terreinbebording	40974	pm	pm	pm		€ 6.165,00		pm	pm	pm	pm
Parkeer- en dagrecreatieterreinen		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Projectenideeën											
Toelopen Natuurbrug N525		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Schaapskooi Laren		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Huisvesting GNR		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Duurzaamheidsmaatregelen		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Watertoren Laren		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Afwaardering landbouwgronden SKNL		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Projecten genoemd in programma Groen PNH 2021-2025											
Natuurontwikkeling Dassenveld 8ha		pm	pm	pm				pm	pm	pm	pm
Totaal		**€ 7.732.000,00**	**€ 4.364.000,00**	**€ 3.353.000,00**	**€ 15.000,00**	**€ 814.422,00**	**€ 0,00**	**€ 2.298.815,00**	**€ 2.498.794,00**	**€ 740.971,00**	**€ 130.000,00**